

## สักลาย : การบวชในสังคมไทย

### TATTOO : ORDINATION IN THAI SOCIETY

พระศุภเทพ ทสรมโม (วณิชาติ) \*

พระราชปรีติวิมล \*\*

อุทัย กมลศิลป์ \*\*\*

#### บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของผู้ที่สักลายแล้วมีความประสงค์จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา กับการพิจารณาให้บวชของพระอุปัชฌาย์ การสักลายในสมัยโบราณนิยมสักเพื่อให้มีคุณค่าด้านความซื่อสัตย์ ศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันค่านิยมนี้ได้เปลี่ยนไป ส่วนใหญ่เป็นการสักเพื่อความโก้เก๋ตามสมัยนิยม ส่วนค่านิยมของการบวชเพื่อประเพณีพรหมจรรย์ อันเป็นหนทางแห่งความหลุดพ้น คือ การบรรลุนิพพาน ก็กลายเป็นการบวชเพื่อจุดประสงค์อื่นไป ดังนั้นการให้บวชจึงเป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ที่จะต้องพิจารณา ในการคัดเลือกผู้ที่เข้ามาบวช ให้มีคุณสมบัติที่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย

**คำสำคัญ** : สักลาย การบวช พระอุปัชฌาย์

#### Abstract

The objective of this article is to acknowledge the consideration for ordination and the change of the tattoo meaning in Thai society. In the past, the monks gave tattoo to brave soldiers who fought for their villages or the country believing that it could protect them. It was the honor for men who had tattoos on their body. But tattoo does not mean honor anymore nowadays. A man who has tattooed and willing to attain Buddhist ordination need to be considered in many sectors.

**Keywords** : Tattoo, Ordination, Preceptor

#### บทนำ

จากกรณีที่มีข่าวดังทางโซเชียลเรื่องของคนที่สักลายแล้วไปขอบวช ปรากฏว่าพระอุปัชฌาย์ท่านไม่ให้บวช ก็เลยเกิดความน้อยใจขึ้นมา จึงไปโพสต์ระบายอารมณ์ ทำให้เกิดเป็นประเด็นสำคัญในสังคมไทยว่า สักลายบวชไม่ได้จริง หรือสักแค่ไหนบวชได้ สักแค่ไหนบวชไม่ได้ แม้แต่นักปราชญ์ นักวิชาการหลายท่านก็ออกมาตำหนิตติเตียนพระอุปัชฌาย์ว่า ไปตัดรอนสิทธิของบุคคลอื่น บางคนก็ยังว่าไปตามอารมณ์ด้วย ว่าไปตามกระแสซึ่งไร้เหตุผล เป็นการสร้างความเสียหายให้กับผู้อื่น โดยที่ตนเองขาดความรับผิดชอบ การสักลายในสมัยโบราณ นิยมการสักเฉพาะผู้ชาย เพราะผู้ชายมีหน้าที่ไปเป็นทหารไม่สะดวกที่จะพกพาเครื่องรางของขลังติดตัวไปออกศึก จึงได้สักยันต์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ให้ความคงกระพันชาตรี ให้อิทธิฤทธิ์ไม่หวั่นเกรงข้าศึก การสักได้นำมาใช้ในทางราชการเพื่อบ่งบอกฐานะ ผู้เข้ารับราชการที่สังกัดกรมกอง และเพื่อป้องกันการหนีราชการ ซึ่งเป็น การง่ายต่อการควบคุมดูแล ปัจจุบันการสักลายไม่ได้เน้นที่ด้านความซื่อสัตย์ หรือความศักดิ์สิทธิ์ แต่สักเพียงเพื่อความสวยงามเท่านั้น

---

\* นักวิชาการอิสระด้านพุทธศาสนาและปรัชญา

\*\* ดร., อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

\*\*\* ดร., อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ในสมัยพุทธกาล การออกบวชเป็นวิถีทางเดียวที่จะประพาศ และบำเพ็ญพรตจนบรรลุได้อย่างสมบูรณ์ อันเป็นหนทางปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้นจากความทุกข์ คือ การบรรลุพระนิพพาน จากสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป เป้าหมายในการบวชจึงมีใช้เพียง เพื่อการประพาศพรตจนบรรลุเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังมีเป้าหมายอย่างอื่นด้วย เช่น การบวชแก้บน หมดที่พึ่งไม่มีอาชีพการงาน ถูกครอบครัวทอดทิ้ง เพื่อเลิกลาเสพติด เพราะคิดว่าบวชไม่นานก็จะลาสมณเพศแล้ว ดังนั้นการให้บวช จึงเป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ที่จะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เข้ามาบวช ให้ได้ผู้มีคุณสมบัติ ความสามารถ และความตั้งใจจริง ที่จะเข้ามาใช้ชีวิตในพระพุทธศาสนา เพราะเมื่อเข้ามาบวชในขณะที่ยังไม่มีคุณสมบัติถูกต้องตามพระวินัย อีกทั้งยังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมได้อีก อาจจะเข้ามาก่อปัญหาทางอาชญากรรมภายในวัดขณะที่ตนดำรงสมณเพศ พระอุปัชฌาย์จึงต้องพิจารณาเป็นพิเศษ ประเด็นที่เป็นกระแสโด่งดังในสังคมไทยนี้ จึงนำมาเขียนบทความเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันสืบไป

### ความเป็นมาของการสักลาย

การสัก คือ การเอาของแหลมแทงลงด้วยวิธีการใช้เหล็กแหลมจุ่มหมึก หรือน้ำมันแทงลงบนผิวหนังเพื่อให้เป็นอักขระ เครื่องหมาย หรือลวดลาย ถ้าใช้หมึก เรียกว่าสักหมึก ถ้าใช้น้ำมัน เรียกว่าสักน้ำมัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 1156)

สัก หมายถึง การทำให้ตึง การทำให้แน่น เช่น การสักตะกรุด หรือการเอาของแหลมแทงลงไป เอาเข็มจุ่มหมึกแทงลงไปตามผิวหนัง เพื่อให้เป็นรูปลวดลาย เลขยันต์ เพื่อยึดคงกระพัน เป็นต้น (สมพร เจริญพงศ์, 2544 : 489)

การสักมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของโลก แตกต่างกันไปตามความเชื่อและวัฒนธรรมแต่ละถิ่น การสักในสมัยโบราณนิยมการสักยันต์เฉพาะผู้ชาย เพราะผู้ชายมีหน้าที่คุ้มครองรักษาชุมชนหมู่บ้าน และต้องถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารไปออกทัพจับศึก และไม่สะดวกที่จะพกเครื่องรางของขลังติดตัวไปออกศึก จึงได้สักยันต์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ ให้ความเชื่อมั่นศรัทธา เพื่อให้หลัง คงกระพันชาตรี มีปาฏิหาริย์ ให้อิทธิฤทธิ์ไม่หวั่นเกรงข้าศึก มนุษย์รู้จักการสักบนส่วนต่างๆ ของร่างกายมาตั้งแต่ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สันนิษฐานว่าน่าจะได้รับการถ่ายทอดมาจากชนชาติจีน ด้วยมีวัฒนธรรมความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันมาตั้งแต่ดั้งเดิม ก่อนที่ชนชาติไทยจะเดินทางมาตั้งหลักฐานอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ อันเป็นที่ตั้งของประเทศไทยในปัจจุบัน ส่วนชนพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้มาแต่ดั้งเดิม ได้แก่ ขอม มอญ ละว้า ข่า ชมุ ฯลฯ ก็ล้วนแต่นิยมการสักกันทั้งสิ้น การที่ผู้ชายไทยทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมสักลายตามขา จนดูดำมืดคล้ายกับนุ่งกางเกงสีดำ ก็เพราะมีความเชื่อว่าเป็นเสน่ห์ดึงดูดความสนใจของผู้หญิง ส่วนคนที่ไม่สัก และมีสีผิวขาวตามธรรมชาติจะถูกมองว่าเป็นคนต่ำต้อย จนมีคำผญาเปรียบเทียบการสักขาลายว่า “*ขาวขาวนุ่งผ้าฝ้าย ขาลายนุ่งผ้าเช็ดกอบ*” หมายความว่า ขาคคนที่ไม่ได้สักเหมือนนุ่งผ้าฝ้ายที่ไม่มีสีสันทัน แต่คนสักขาลายเปรียบเหมือนนุ่งผ้าที่มีลวดลาย ในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา และกฎหมายตราสามดวงได้กล่าวถึงพระราชกำหนดให้พลเรือนสามัญชาย เมื่อเข้าสู่วัยฉกรรจ์ต้องมาทำการขึ้นทะเบียนบัญชีต่อสัสดี โดยได้นำการสักมาใช้อย่างเป็นทางการ เรียกว่า การสักหมาย ด้วยการสักข้อมือ หรือสักท้องแขนที่เรียกว่า “*สักเลก*” เพื่อแสดงฐานะเป็นไพร่หลวงที่มีสังกัดมูลนายที่แน่ชัด หรือเป็นเครื่องหมายของมูลนายที่ตนสังกัด หรือเป็นเครื่องหมายแสดงหมู่และกองของไพร่ที่มีสังกัด วัตถุประสงค์ก็เพื่อทำการตั้งพักค้ำตัว เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบปรับสินไหม เมื่อมีการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ทั้งยังเป็นระบบการควบคุมติดตามตัวหากมีการหลบหนีราชการ รวมทั้งป้องกันมิให้มีการหลอกลวง หรือจ้างวานผู้อื่นมาเป็นไพร่ทำงานแทนตน

นอกจากนี้แล้ว การสักยังนำมาใช้ในการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดร้ายแรงในสังคม เช่น ผู้ก่อการกบฏ และครอบครัวเฉลยศึก พระภิกษุต้องโทษปาราชิก หรือหญิงมีชู้นอกใจสามี เป็นต้น โดยจะสักเครื่องหมายไว้ที่หน้าผากเป็นเครื่องหมายประจานความผิดต่อสาธารณชน ไม่ให้ผู้พบเห็นให้การช่วยเหลือ หรือคบค้าสมาคมด้วย นับเป็นการลงโทษ ทางสังคม การสักเพื่อประจานความผิด ไม่ใช่มีเฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น หากแต่ยังมีประเทศอื่น เช่น จีน ญี่ปุ่น เป็นต้น (นามานุกรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย, 2552 : 16)

## คติความเชื่อ

แต่เดิมการสักตามค่านิยมส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหมายให้เกิดลวดลาย ให้เป็นความงามตามศิลปะเหมือนดังเช่นปัจจุบัน แต่มุ่งหมายเพื่อประทับรูปรอยคาถาอาคม ที่ถือว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ เพื่อให้เกิดความขลังเป็นสำคัญ เพราะมีความเชื่อว่ารอยสักมีอำนาจในการคุ้มครองป้องกันอันตรายนานับประการ จากสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ เช่น อำนาจภูตผีปีศาจ สามารถป้องกันอันตรายจากคมเลียบ เขี้ยวของสัตว์ร้าย คมอาวุธต่าง ๆ ไม่สามารถระคายผิว มีฤทธิ์เดชอำนาจสามารถทำลายหรือเอาชนะผู้ที่จะมาทำร้ายได้ ทำให้เกิดความคงกระพันชาตรี นอกจากนี้รอยสักรยังช่วยบันดาลให้ได้รับในสิ่งที่พึงประสงค์ คือ ช่วยให้เกิดความนิยมชมชอบ เป็นเมตตามหานิยม ด้วยเหตุนี้กรรมวิธีการสักของไทยจึงมีความพิเศษกว่าการสักธรรมดา เพราะเป็นการลงคาถาอาคมกำกับในขณะสัก เพื่อประจุความศักดิ์สิทธิ์ เพิ่มความขลังให้มากยิ่งขึ้น ผู้ทำการสักต้องมีคุณวุฒิระดับอาจารย์ ซึ่งส่วนมากจะเป็นพระหรือผู้ที่เคยบวชเรียนเป็นพระมาแล้ว จึงจะได้รับความศรัทธา รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถและเคยศึกษาอักขระคาถา เลขยันต์ต่างๆ อย่างแตกฉาน ทั้งเป็นผู้ที่มีพลังอำนาจจิตสูง สิ่งที่สำคัญ คือ ต้องมีความชำนาญในการใช้เครื่องมือสัก วาดลายสักลงบนผิวหนังอย่างมั่นคงสวยงาม ส่วนฝ่ายผู้ถูกสักนั้นจะต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อม จิตใจต้องเข้มแข็ง อดทนกล้าหาญมีความเด็ดเดี่ยวไม่โลเล เพราะการสักนอกจากจะสร้างความเจ็บปวดแล้วยังเสี่ยงต่อการติดเชื้อ และต้องปฏิบัติตามข้อห้ามข้อละเว้นต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เพราะมีความเชื่อว่าถ้าไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ก็จะทำให้พลังอำนาจทางไสยศาสตร์เสื่อมถอยลงไป (นามานุกรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย, 2552 : 17)

## การทำพิธีสัก

การสักของไทยมุ่งเน้นในเรื่องความขลังเป็นสำคัญ ดังนั้นรูปรอยการสักส่วนใหญ่จึงถือว่าเป็นของสูง ได้แก่ สัญลักษณ์ของพระพุทธเจ้า เทพเจ้า อักขระ หรือสัตว์ที่มีอำนาจ เช่น พญาครุฑ พญานาค เสือ สิงห์ เป็นต้น พิธีกรรมในการสักจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้สักให้เกิดความศรัทธา ครูอาจารย์ผู้ทำการสักจึงต้องทำพิธีให้เกิดความขลังศักดิ์สิทธิ์ด้วยการยกครู ไหว้ครูด้วยดอกไม้ ภูตเทียน เพื่อบอว่าเป็นศิษย์ ขณะที่ทำการสักมีข้อพึงปฏิบัติว่าผู้ทำการสักต้องบริกรรมคาถาไปพร้อมๆ กับผู้ถูกสัก เพราะการสักเป็นการหวังผลทางด้านไสยศาสตร์ จะต้องมีการบริกรรมคาถาหรือปฏิบัติตามให้สอดคล้องกับลายสักที่เลือก เพื่อให้เกิดความขลัง และสามารถบันดาลให้ผู้สักบรรลุสิ่งที่ประสงค์ (นามานุกรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย, 2552 : 19)

## คุณและโทษของการสัก

แต่โบราณวัตถุประสงค์ของการสักก็เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ทำความดี ประพฤติตนอยู่ในศีล 5 หากแต่ว่าบุคคลบางคนเมื่อสักแล้ว มีความเชื่อว่าตนเองอยู่คงกระพัน มีของดีคุ้มครอง ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม เช่น ไปลักขโมย พุดบด โอ้อวด โกหกเป็นประจำ ทำตนเป็นมิจฉาชีพ ก่ออาชญากรรม ก็ย่อมทำให้คุณค่าด้านความขลังศักดิ์สิทธิ์เสื่อมไป ดังนั้นการสักจึงเป็นการควบคุมความประพฤติให้อยู่ในศีลธรรม มีคุณธรรมเป็นเครื่องเตือนใจ ให้พุดดี คิดดี ทำดีอยู่เสมอ ในอดีตผู้คนทั่วไปจะมองว่า ผู้มีลายสักเป็นคนชั้นต่ำ เป็นกรรมกร คนจน คนบ้านนอก เป็นนักเลง เป็นนักโทษหรือคนชั่วๆ ส่วนในปัจจุบัน ผลเสียที่เกิดจากการสัก นอกจากจะติดเชื้อเป็นอันตรายต่อชีวิตแล้ว รอยสักรยังปิดกั้นอนาคตตัวเอง เพราะสถานศึกษาและสถานที่ทำงานบางแห่งไม่รับผู้มีรอยสัก จึงจำเป็นต้องลอบออก ซึ่งทำได้ยากเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง สำหรับวิธีลบรอยสัก ได้แก่ การผ่าตัด การกรอด้วยเครื่องขัดผิว การลอกด้วยสารเคมี การลบด้วยไฟฟ้า การสักเพิ่ม และการลบด้วยเครื่องเลเซอร์ ซึ่งเป็นวิธีที่ดีที่สุด

ปัจจุบันค่านิยมในการสักไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลทางไสยศาสตร์แต่อย่างใด ไม่มีพิธียกครู การบริกรรมคาถา ลงอักขระเลขยันต์ แต่สักเพื่อความสวยงามเพียงอย่างเดียว เช่น ทำตามเพื่อน สักเลียนแบบดารา เป็นอนุสรณ์แห่งความรักเพื่อความสวยงาม เพื่อบันทึกวันเรือนร่าง เพื่อความโก้เก๋ตามสมัยนิยม ใช้เป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มหรือองค์กร เป็นต้น

การสักในปัจจุบันมีกรรมวิธีที่ทันสมัย ลดความเจ็บปวด ลดระยะเวลาในการสัก จึงมีร้านที่เปิดรับจ้างสักอยู่ทั่วไป (นามานุกรม  
ขนบธรรมเนียมประเพณีไทย, 2552 : 25-26)

### การบวชในพระพุทธศาสนา

ความหมายของการบวชในพุทธศาสนา แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความหมายตามรูปศัพท์ หมายถึง การอธิบายศัพท์ที่เกี่ยวกับการบวช หรือลักษณะของผู้เป็นนักบวช มีคำที่ปรากฏ  
เรียกนักบวชในพระพุทธศาสนาเท่าที่นิยมใช้อยู่ 3 คำ คือ พระภิกษุ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า พระ สมณะ และบรรพชิต

2. ความหมายในมุมมองของพระพุทธศาสนา หมายถึง การอธิบายถึงหลักการและวิธีการแห่งพระพุทธศาสนาที่ปรากฏ  
และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีสาระที่ควรศึกษาดังต่อไปนี้ คือ คำว่า “บวช” เป็นคำกริยา หมายถึง การถือเพศเป็นภิกษุ  
สามเณร หรือนักพรตอื่น ๆ เมื่อนำมาใช้ในภาษาไทยนำคำว่า “การ” ซึ่งมีความหมายว่า งาน สิ่ง หรือเรื่องที่ทำ เมื่อนำมาประกอบ  
กับคำว่าบวช เป็น “การบวช” ใช้เป็นคำนาม จึงความหมายถึงวิธีการหรือรูปแบบที่เกี่ยวกับการบวช (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 610)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2546 : 109) อธิบายความหมายคำว่า บวช แปลว่า การเว้นทั่ว คือเว้นจาก  
ความชั่วทุกอย่าง หมายถึง การถือเพศเป็นนักพรตทั่วไป บวชพระ คือ บวชเป็นภิกษุ เรียกว่า อุปสมบท บวชเณร คือ บวชเป็น  
สามเณร เรียกว่า บรรพชา

ในสมัยพุทธกาล การออกบวชเป็นวิถีทางเดียวที่จะประพฤติ และบำเพ็ญพรตจนบรรลุได้อย่างสมบูรณ์ อันเป็นหนทาง  
แห่งความหลุดพ้น คือ การบรรลุนิพพาน ซึ่งเป็นความดีสูงสุดในพุทธศาสนา ในระยะต่อมาการออกบวชได้ค่อย ๆ เปลี่ยนไป  
จากการบวชเพื่อมุ่งความสงบระงับหลุดพ้น มาเป็นการบวชเพื่อตอบแทนคุณบิดามารดา เป็นประเพณีนิยมของสังคมไทย  
ที่นับถือพระพุทธศาสนา เพราะถือคติว่าชายไทยเมื่ออายุครบบวชแล้ว จะต้องบวชตามประเพณีทุกคน เป็นการแสดงออกถึง  
ความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ เพราะว่าผู้ที่เคยบวชได้ผ่านกระบวนการขัดเกลาจากศาสนา ทำให้กลายเป็นคนสุก ซึ่งหมายถึง  
เป็นคนที่มีคุณธรรม ในสังคมชาวอีสานถือว่าการบวชเป็นประเพณีหนึ่งซึ่งเรียกว่า บวชก่อนเบียด หมายถึง ก่อนที่จะมีครอบครัว  
ผู้ชายจะต้องบวชศึกษาธรรมะ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการครองชีวิตคู่ เพราะความรู้ทุกอย่างมีสอนในวัด ท่านเจ้าอาวาส  
จะเป็นครูที่รอบรู้ที่สุด ทั้งหนังสือเลขคณิต ตำรายา ตำราหมอดู นิทาน คำสอน ธรรมวินัย ขนบธรรมเนียมประเพณี ธรรมชาติ  
ในการครองเรือน หรือที่เรียกว่า คีหิปฏิบัติ (สวิง บุญเจิม, 2539 : 485-486) ในทฤษฎีทางพระพุทธศาสนาจะมุ่งเน้นประโยชน์  
ของการบวชไว้ 3 ประการด้วยกัน คือ (พุทธทาสภิกขุ, 2537 : 23)

1. เป็นคุณประโยชน์ที่พึงได้แก่ตัวเอง หมายถึง การบวชจะทำให้ผู้บวชได้มีโอกาสชำระ และขัดเกลาจิตใจของตนเอง  
ให้เบาบางลง

2. เป็นคุณประโยชน์ที่พึงได้แก่ผู้อื่น คือ การมุ่งตอบแทนบุญคุณของบิดามารดา และเป็นนอานาบุญของโลก

3. เป็นคุณประโยชน์ที่พึงได้แก่พระศาสนา คือ ศึกษาปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง ก็ย่อมจะได้ชื่อว่าเป็น  
ศาสนทายาท ผู้สืบทอดอายุของพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

### สาเหตุการบวช

มูลเหตุจูงใจในการบวชในพระพุทธศาสนามี 2 ลักษณะ คือ

**ลักษณะที่ 1** มูลเหตุเกิดจากตัวผู้บวชเป็นสำคัญ ได้แก่

1. บวชเพราะบิดามารดา หรือผู้ปกครองอยากจน
2. บวชเพราะหนี้สินล้นพ้นตัว
3. บวชเพื่อเลี้ยงตัว
4. บวชเพราะต้องการให้หายป่วย

5. บวชเพื่อตอบแทนคุณบิดามารดา
6. บวชแก้บน
7. บวชเพราะเบื่อหน่ายชีวิตฆราวาส
8. บวชเพราะศรัทธา
9. บวชเพื่อการเรียนรู้

**ลักษณะที่ 2** มูลเหตุเกิดจากที่คำนึงถึงสังคมเป็นสำคัญ คือ (บรรพต วีระลัย, 2519 : 295-301)

1. บวชเพราะความศรัทธา เป็นการบวชที่ผู้บวชต้องการจะศึกษาพระธรรม เพราะมีความเชื่อว่าการบวชจะนำชีวิตให้พ้นโอฆะสงสาร มุ่งนิพพาน และความสงบเป็นที่ตั้ง ซึ่งการบวชด้วยสำนึกในปัจจุบันนี้น้อยมาก ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันเป็นยุคแห่งวัตถุนิยม (materialism) คนส่วนมากเห็นว่าการมีความสุขในชีวิตนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางวัตถุเป็นสำคัญ
2. บวชตามค่านิยมในสังคม เป็นการบวชที่ผู้บวชตัดสินใจบวช เพราะไม่ต้องการให้ตนเองถูกคนในสังคมตำหนิติเตียน ไม่ได้เป็นการบวชที่เกิดจากความศรัทธาของผู้บวชแต่อย่างใด หรืออาจจะตัดสินใจบวชเพราะเห็นเพื่อน ๆ (ซึ่งมีอายุครบที่จะบวชได้) ของตนบวชก็เป็นได้
3. บวชตามประเพณี เป็นการบวชเพื่อเจริญรอยตามประเพณีเก่า ๆ ซึ่งการบวชแบบนี้มักจะเกิดขึ้นจากความประสงค์ของผู้ปกครอง หรือบิดามารดาของผู้บวชเป็นสำคัญ
4. บวชเพราะหวังได้มาซึ่งประโยชน์ การบวชแบบนี้เนื่องจากตัวผู้บวชเองไม่สามารถจะยังชีพอยู่ได้จึงหันมาอาศัยผ้าเหลืองเป็นที่พึ่งในการยังชีพ

## วิธีการบวชในปัจจุบัน

การอุปสมบทในปัจจุบัน อุปสมบทด้วยวิธีอุปัชฌาย์ธรรม คือ จะต้องพร้อมด้วยสมบัติ 4 ประการ คือ

1. **วัตถุธรมัตถ์** คือ คุณสมบัติของผู้จะอุปสมบท (อุปสัมปทาเปกขะผู้เพ่งอุปสมบท) จะต้องไม่เป็นมนุษย์วิบัติ หรือเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้คือ (ธ. ธรรมศรี, 2519 : 7-11)
  - 1.1 ผู้อุปสมบทต้องมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ นับแต่ปฏิสนธิ
  - 1.2 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่คนโง่เขลา ไม่ใช่คนมีสองเพศ คือ มีทั้งเพศหญิง และเพศชาย (อุกโตพยัญชนะ)
  - 1.3 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่คนประทุษร้ายนางภิกษุณี
  - 1.4 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่คนลักเพศ คือ ผู้ที่ปลอมบวชมาก่อน
  - 1.5 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่ผู้ที่ฆ่าบิดามารดาของตน
  - 1.6 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่ผู้ที่ฆ่าพระอรหันต์มาก่อน
  - 1.7 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่ผู้ทำโลหิตุปบาท คือ ไม่ใช่คนทำร้ายพระศาสดาจนถึงห่อพระโลหิต
  - 1.8 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่คนทำให้สงฆ์แตกแยก
  - 1.9 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่ผู้เคยต้องอาบัติปาราชิก คือ ผู้ที่บวชแล้วทำผิดร้ายแรง ขาดความเป็นภิกษุมาครั้งหนึ่งแล้ว จะกลับมาบวชอีกไม่ได้
  - 1.10 ผู้อุปสมบทต้องไม่ใช่ผู้นับถือศาสนาอื่น คือ ผู้เข้ารับศีลเดียรถีย์ คือ เคยบวชมาแล้วเปลี่ยนศาสนาไป เมื่อกลับมาขอบวชใหม่จะไม่รับ

นอกจากนี้ ยังมีบุคคลที่ห้ามไม่ให้อุปสมบท อีก 8 อย่าง ได้แก่

1. คนที่เป็นโรคติดต่อ โรคเรื้อรัง โรคไม่รู้จักหาย คือ โรคเรื้อน โรคฝี โรคกลาก โรคหอบหืด โรคลมบ้าหมู
2. คนที่มีอวัยวะบกพร่อง คือ มือขาดเท้าขาด นิ้วมือนิ้วเท้าขาด หูขาด จมูกขาด เป็นต้น
3. คนที่มีอวัยวะไม่สมประกอบ คือ คนค่อม คนเตี้ย คนตีนปุก คนมีนิ้วมือนิ้วเท้าเป็นแผ่น

4. คนพิการ คือ คนตาบอดตาใส คนง่อยเปลี้ย คนมือเท้าหงิก เป็นต้น
5. คนที่ผู้ปกครอง หรือบิดามารดาไม่อนุญาตให้บวช คนมีหนี้สินล้นพ้นตัว
6. คนทุพพล คือ แก่ง่อนแง่น คนมีกำลังน้อยไม่อาจจะทำกิจ เช่น ย้อมจีวร เป็นต้น
7. คนเคยถูกอาญาหลวงมีเครื่องหมายปรากฏอยู่ ได้แก่ คนถูกสักหมายโทษ คนที่ถูกเขียนหลังลาย
8. คนประทุษร้ายความสงบ ได้แก่ เป็นโจรผู้ร้ายต้องอาญาแผ่นดิน

**2. ปริศสนสมบัติ** คือ ภายในเขตสีมาที่จะทำพิธีอุปสมบทนั้น จะต้องมิภิกษุมาประชุมกันครบองค์ตามพระวินัย คือ มัชฌิมประเทศอย่างต่ำ 10 รูป ปัจจันตประเทศอย่างต่ำ 5 รูป สำหรับประเทศไทยอย่างต่ำ 10 รูป ทั้งอุปัชฌาย์คู่สวด และพระอันดับ แต่ควรให้เกิน 10 ไว้ได้เป็นดี เพราะอาจจะมิภิกษุที่ไม่สมบูรณ์ด้วยศีลจารวัตรปะปนอยู่อาจเป็นไปได้ เช่น ให้อุปสมบทแก่นายดำ มิภิกษุประชุมกัน 10 รูป แต่รูปหนึ่งต้องอาบัติปาราชิก ซึ่งไม่มีใครรู้ อย่างนี้เป็นปริสวบัติ คือ ผู้บวชไม่เป็นพระตามวินัย

**3. สีมาสมบัติ** คือ สงฆ์ครบองค์กำหนดดังกล่าวในข้อ 2 ประชุมกันภายในเขตสีมา สีมา หมายถึงทั้งพัทธสีมา และอพัทธสีมา พัทธสีมา คือ เขตที่สงฆ์ได้ทำพิธีผูกถูกต้องตามพระวินัย ปัจจุบันนี้เรียกว่า โบสถ์ อพัทธสีมา คือ เขตที่สงฆ์ไม่ได้ทำพิธีผูก แต่กำหนดเอาแม่น้ำ ป่า ก้อนหิน ตามพระวินัย หรือเขตที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาแล้ว และเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองได้ปักหลักกำหนดเขตให้แล้ว หมายความว่า การให้อุปสมบทแก่กุลบุตรจะต้องทำภายในเขตสีมา จะเป็นพัทธสีมา หรืออพัทธสีมาก็ได้ ในเมื่อปฏิบัติให้ถูกต้องตามพระวินัย

**4. กรรมวาจาสมบัติ** ต้องสวดประกาศออกชื่อผู้ขออุปสมบท (วัตถุ) ออกชื่ออุปัชฌาย์ (บุคคล) ซึ่งเป็นผู้นำเข้าหมู่ ออกชื่อสงฆ์เป็นผู้จัดการ และต้องสวดประกาศให้ครบกำหนดถูกระเบียบ การอุปสมบทเมื่อพร้อมด้วยสมบัติ 4 ประการ ดังกล่าว จัดว่าเป็นการอุปสมบทถูกต้องตามพระวินัย

#### วิบัติ 4

วิบัติ 4 คือ การบวชไม่ได้ เรียกว่า ความเสีย ความผิดพลาด ความบกพร่อง ความเสียหายใช้การไม่ได้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546 : 230)

1. วัตถุวิบัติ ตรงกันข้ามกับวัตถุสมบัติ คือผู้อุปสมบทขาดคุณสมบัติในการบวช เช่น มีอายุไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ นับแต่ปฏิสนธิ เป็นคนมีสองเพศ เป็นคนลักเพศ เป็นผู้เคยต้องอาบัติปาราชิก เป็นต้น
2. ปริสวบัติ คือชุมนุมภิกษุหย่อนกว่าที่กำหนด เช่น 8-9 รูป ในถิ่นที่หาพระง่าย
3. สีมาวิบัติ คือการทำอุปสมบทนอกเขตสีมา หรือทำในเขตสีมา แต่สีมานั้นวิบัติ เช่น สีมาสังกะ เป็นต้น
4. กรรมวาจาวิบัติ คือ ไม่สวดประกาศระบุชื่อวัตถุ คือ ผู้เฝ้าอุปสมบท หรือทั้งหมดดังกล่าวในกรรมวาจาสมบัติ การอุปสมบทด้วยวิธียุติตติงตตุตถกรรม (วิธีการบวชในปัจจุบันนี้) ถ้าวิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งใช้ไม่ได้ (ธ. ธรรมศรี, 2519 : 19-20)

#### อานิสงส์ของการบรรพชาอุปสมบท

การอุปสมบทนี้เป็นของประเสริฐยิ่งนัก จัดว่าเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่มนุษย์ และเทวดา ได้กราบไหว้เคารพบูชา ได้ถวายไทยทาน เมื่อสิ้นชนมรมณกาลไปแล้ว ผลที่ได้จากการกระทำสักการะถวายทานแก่รูปอุปสมบท ก็จะปิดเสียซึ่งประตูลงจตุราบาย ก็จะได้สมบัติ 3 ประการ คือ มนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่มนุษย์เทวดาทั้งหลาย (พระตำหนักจิตรดารโหฐาน, 2539 : 39) นอกจากการอุปสมบทจะเป็นประโยชน์ต่อตนเองแล้ว ยังก่อให้เกิดอานิสงส์แก่มนุษย์รวมไปถึงเทวดาทั้งหลาย ในเรื่องอานิสงส์ของการอุปสมบทนั้นพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ว่า ลำพูน นาสวัสดิ์ (2504 : 43-44)

1. บุคคลผู้ใดมีศรัทธาได้บรรพชาบุคคลอื่น ให้เป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้อานิสงส์ผล 4 กัปป์
2. บุคคลผู้ใดมีศรัทธาได้อุปสมบทบุคคลอื่น ให้เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้อานิสงส์ผล 8 กัปป์
3. บุคคลผู้ใดมีศรัทธาได้บรรพชาบุตรชาย ให้เป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้อานิสงส์ผล 8 กัปป์

4. บุคคลผู้ใดมีศรัทธาได้อุปสมบทบวชชาย ให้เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้านิสงส์ผล 16 กัปปี  
5. บุคคลผู้ใดได้บรรพชาตนของตนเอง ให้เป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้านิสงส์ผล 32 กัปปี  
6. บุคคลผู้ใดได้อุปสมบทตนของตนเอง ให้เป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา บุคคลผู้นั้นจะได้านิสงส์ผล 64 กัปปี  
คำว่ากัปหนึ่งนั้น เปรียบเทียบได้ว่า มีภูเขาสิลาทั้งแห่ง กว้าง หนา และสูงได้โยชน์หนึ่งเท่ากันทุกด้าน ครั้นถึง 100 ปี มีเทวดาเอาผ้าทิพย์เนื้อละเอียดมากกวาดหนึ่ง ทำอยู่อย่างนั้นจนภูเขานั้นเกรียนลงเสมอแผ่นดินในกาลใด กาลนั้นแลชื่อว่า กัปหนึ่ง

## พระอุปัชฌาย์

พระอุปัชฌาย์เป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่ง และได้รับการยกย่องเกียรติคุณ ว่าเป็นปูชนียบุคคลที่ทรงคุณค่าเป็นที่เคารพศรัทธา และยอมรับในพระพุทธศาสนาของบรรพชิตและคฤหัสถ์ทั่วไป เพราะเป็นผู้มีคุณูปการต่อสัทธินิพพาน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 764) ให้ความหมาย พระอุปัชฌาย์ หมายถึง พระเถระผู้เป็นประธานการบวชกุลบุตรในพระพุทธศาสนา

ตามกฎหมายเถรสมาคม พระอุปัชฌาย์ หมายถึง พระภิกษุผู้ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่เป็นประธาน และรับผิดชอบในการให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตร มี 2 ประเภท ได้แก่ (กนก แสนประเสริฐ, 2549 : 49)

1. พระอุปัชฌาย์สามัญ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากเจ้าคณะใหญ่
2. พระอุปัชฌาย์วิสามัญ ได้แก่ พระอุปัชฌาย์ที่ได้รับแต่งตั้งจากสมเด็จพระสังฆราช

## ความสำคัญของพระอุปัชฌาย์

พระอุปัชฌาย์ต้องถือว่าเป็นตำแหน่งที่สูงที่สุดในคณะสงฆ์ เพราะสามารถให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรได้ ถ้าอุปัชฌาย์ไม่ส่งวาระวังหน้าก็จะเป็นทางให้ศาสนาเสื่อมเร็ว หรืออันตรายไป พระอุปัชฌาย์ต้องทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี ต้องเอาใจใส่ในสัทธินิพพานของตน (สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (นิยม ธรรมาภรณ์, 2549 : 192)

สัทธินิพพาน หมายถึง ศิษย์ ผู้อยู่ด้วย เป็นคำเรียกผู้ที่ได้รับอุปสมบท ถ้าอุปสมบทต่อพระอุปัชฌายะองค์ใด ก็เป็นสัทธินิพพานของพระอุปัชฌายะองค์นั้น ดังนั้นพระอุปัชฌาย์จึงมีความสำคัญเป็นเสมือนสังฆบิดร พระอุปัชฌาย์จะเป็นประเภทไหนก็ตาม มีความสำคัญเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีสมณศักดิ์อย่างไร ก็เรียกว่า พระอุปัชฌาย์เหมือนกัน และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น พระอุปัชฌาย์ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการบรรพชาอุปสมบท และ 1) เอาใจใส่ในการศึกษา 2) สงเคราะห์ด้วยบาตร จีวร และบริวารอื่น ๆ 3) ขวนขวายป้องกัน หรือระงับความเสื่อมเสีย เช่น ระงับความคิดจะสึก เปลื้องความเห็นผิด 4) พยาบาลเมื่ออาพาธ เพื่อสัทธินิพพานจะได้เป็นพระภิกษุที่งดงามด้วยศีลจริยาวัตร อันเป็นศักดิ์เป็นศรีแก่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546 : 272)

พระพุทธเจ้าทรงวางระเบียบให้มีการถือพระอุปัชฌาย์ สำหรับสอดส่องดูแล และความปลอดภัยของพระภิกษุ หากไม่เหมาะสมก็ให้ตักเตือนพินิจสอน ทรงมุ่งหวังให้พระภิกษุผู้บวชใหม่มีความอบอุ่น เมื่อเข้าสู่ร่มเงาแห่งพระพุทธศาสนา เป็นการให้กำลังใจเพื่อสร้างฉันทะในการศึกษาพระธรรมวินัย และประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัยสงฆ์ตั้งแต่บวช พระอุปัชฌาย์จึงเป็นผู้มีความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา เพราะมีหน้าที่เป็นประธานในการบรรพชาอุปสมบท เมื่อมีพระอุปัชฌาย์ดี มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจถือปฏิบัติตามกฎระเบียบ และปฏิบัติตามพระธรรมวินัย พร้อมทั้งสงเคราะห์สัทธินิพพานด้วยความเมตตาอ่อนโยนเป็นศรีสง่า และความมั่นคงแก่พระพุทธศาสนาโดยแท้ พระพุทธเจ้า ที่ทรงอนุญาตให้มีพระอุปัชฌาย์ เพราะพระองค์ทรงอุปัชฌาย์จักเข้าไปตั้งจิตสนทนากับสัทธินิพพานจนสัทธินิพพานจักเข้าไปตั้งจิตสนทนากับพระอุปัชฌาย์ฉันทะ เมื่อเป็นเช่นนี้พระอุปัชฌาย์ และสัทธินิพพานจักมีความเคารพยำเกรง ประพฤติกลมเกลียว จักถึงความเจริญงอกงามไม่พินาศในธรรมวินัยนี้ (กรมการศาสนา, 2538 : 56)

## คุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์

เมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงมีพุทธานุญาตให้มีพระอุปัชฌาย์ เพื่อดูแลปกครองและให้การอบรมสั่งสอน อุปัชฌาย์คำฐาสัทธิวิหาริกแล้ว พระพุทธองค์ยังได้กำหนดคุณสมบัติของพระอุปัชฌาย์ไว้ เพื่อความเคารพ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยต่อพระพุทธศาสนา และในสมัยปัจจุบันนี้นอกจากพุทธานุญาตแล้ว คณะสงฆ์ไทยได้กำหนดคุณสมบัติของความเป็นพระอุปัชฌาย์ไว้ ดังนี้ พระไตรปิฎกภาษาไทย (2539 : 123-127)

1. พระอุปัชฌาย์พึงเป็นผู้ประกอบด้วยกองศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ และวิมุตติ ญาณทัสสนะอันเป็นของพระอเสขะ และเป็นผู้สามารถชักชวนสัทธิวิหาริก และอันเตวาลิกในคุณธรรมเหล่านี้
2. พระอุปัชฌาย์เป็นผู้มีศรัทธา มีหิริโอตตปละ มีวิริยะ มีสติ
3. พระอุปัชฌาย์พึงเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล และอาจารย์ เป็นสัมมาทิฐิ เป็นพหูสูต มีปัญญา
4. พระอุปัชฌาย์พึงเป็นผู้ชวนช่วยเหลือศิษย์เมื่ออาพาธ หรือจะต้องช่วยระงับความไม่ยินดีเบื่อง่าย ในการประพฤติพรหมจรรย์อันเกิดขึ้นแก่สัทธิวิหาริก หรือสามารถให้ผู้อื่นช่วยเหลือได้
5. พระอุปัชฌาย์พึงเป็นผู้สามารถฝึกอบรมศิษย์ในหลักของพระวินัย คือ อภิสมาจาริกาสิกขา คือหลักการศึกษาเกี่ยวกับข้อวัตรปฏิบัติ และอาทิพรหมจริยาสิกขา คือ หลักการศึกษาเกี่ยวกับบัญญัติเบื้องต้นแห่งพรหมจรรย์ หมายถึงสิกขาบทที่มานในภิกขุปาฏิโมกข์ สามารถแนะนำในพระอภิธรรมได้แก่ หลักการที่ว่าด้วยการกำหนดนามรูป สามารถแนะนำในอภิวินัยได้แก่ หลักการในพระวินัยปิฎกทั้งสิ้น
6. พระอุปัชฌาย์พึงรู้จักอาบัติ มิใช่อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก รู้จักกระบวนการวิธีการออกจากอาบัติ และจำปาฏิโมกข์ได้ซ้ำของคลองปาก
7. พระอุปัชฌาย์พึงมีพรรษาครบ 10 หรือยิ่งกว่านั้น

## หน้าที่พระอุปัชฌาย์

พระอุปัชฌาย์มีหน้าที่ให้บรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรได้เฉพาะตน และเฉพาะภายในเขต ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 4 แห่งกฎหมายเถรสมาคมนี้ พระอุปัชฌาย์ต้องพบ และสอบสวนกุลบุตรให้ได้คุณลักษณะก่อน จึงรับให้บรรพชาอุปสมบทได้ คุณลักษณะของกุลบุตรนั้น ดังนี้

1. เป็นคนมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลหรืออำเภอที่จะบวช และมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม หรือแม้มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอื่น แต่เมื่อสอบสวนแล้วปรากฏว่าเป็นคนมีหลักฐาน มีอาชีพชอบธรรม มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่ใช่คนจรจัด
2. เป็นสุภาพชน มีความประพฤติดีประพฤติชอบไม่มีความประพฤติเสียหายเช่น ดิตสุรา หรือยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น
3. มีความรู้อ่านและเขียนหนังสือไทยได้
4. ไม่เป็นผู้มีทวิภูตวิบัติ
5. เป็นผู้ปราศจากบรรพชาโทษ และมีร่างกายสมบูรณ์ อาจบำเพ็ญสมณกิจได้ ไม่เป็นคนชรา ไร้ความสามารถหรือทุพพลภาพ หรือพิการพิการ
6. มีสมณบริขารครบถ้วนและถูกต้องตามพระวินัย บริขาร คือ เครื่องใช้สอยของพระในพระพุทธศาสนา มี 8 อย่าง คือ สบง จีวร สังฆาฏิ บาตร มิตโกนหรือมิตดัดเล็บ เข็ม ประคดเอว กระบอกกรองน้ำ นิยมเรียกรวมว่า อัฐบริขารหรือบริขาร 8 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546 : 108)
7. เป็นผู้สามารถกล่าวคำขอบรรพชาอุปสมบทได้ด้วยตนเอง และถูกต้องไม่วิบัติ
8. บุคคลตามลักษณะมาตรา 15 แห่งสังฆานัตติระเบียบพระอุปัชฌายะ ก็ห้ามบวชให้ ได้แก่ บุคคลดังนี้ คือ กนก แสนประเสริฐ (2549 : 54)

8.1 คนที่กระทำความผิด และอยู่ระหว่างทำหลบหนีอาญาแผ่นดิน

- 8.2 คนที่หลบหนีราชการ
- 8.3 คนที่ต้องหาในคดีอาญา
- 8.4 คนที่เคยถูกตัดสินจำคุกโดยฐานะเป็นผู้ร้ายสำคัญ
- 8.5 คนที่ถูกห้ามอุปสมบทเด็ดขาดทางพระศาสนา
- 8.6 คนมีโรคติดต่อเป็นที่น่ารังเกียจ เช่น วัณโรคในระยะอันตราย
- 8.7 คนมีอวัยวะพิการ จนไม่สามารถปฏิบัติกิจพระศาสนาได้

พระอุปฌาย์ทุกท่านจึงมีบทบาท และหน้าที่ที่สำคัญในการคัดสรรคัดเลือก พิจารณาผู้ที่จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา เมื่อบวชเข้ามาแล้วพระอุปฌาย์ต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอนปกครองดูแลสหวิริยาริกของตนให้เป็นพระภิกษุที่ดี ก็จะเป็นคุณประโยชน์ และเป็นศักดิ์ศรีแก่พระพุทธศาสนา เพื่อความเจริญงอกงามในบุญญาในชีวิตรทางพระศาสนาของสหวิริยาริกของตนต่อไป

### วิเคราะห์การพิจารณาให้บวชของพระอุปฌาย์

การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่จะเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้น พระอุปฌาย์ย่อมมีหน้าที่ ที่สำคัญในการพิจารณา คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติ ก็คือความสมบูรณ์ที่สมควรแก่การบวช ให้เข้าหลักเกณฑ์ในการบวชด้วยวิธีบัญญัติจตุตถกรรม อันประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ ก็คือร่างกายของตนเอง กรรมวาจาสมบัติ คือความถูกต้องในการสวดเพื่อที่ผู้ปฏิบัติเป็นสงฆ์ สัมมาสมบัติ คือ ความถูกต้องในสมาธิ แล้วก็ปริสสมบัติ คือ ความสมบูรณ์พร้อมของคณะสงฆ์ คราวนี้วัตถุประสงค์นั้น ที่ท่านกำหนด ขึ้นมาด้วยสาเหตุหลายประการด้วยกัน ได้แก่ พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมมปญโญ) (2560)

1. ประการแรก เพื่อให้สามารถทำสังฆกรรมได้ ที่ว่าทำสังฆกรรมได้ก็คือ ถ้ามีร่างกายที่พิการพิการจนไม่สามารถที่จะไปทำสังฆกรรมได้ ตนเองก็ต้องอาบัติ (ศีลขาด) เพราะทำสังฆกรรมบางอย่าง ถ้าเราไม่เข้าร่วมถือว่าศีลขาด เช่น การลงพระปาฏิโมกข์ ทุกกึ่งเดือน เป็นต้น
2. ประการที่สอง เพื่อไม่ให้หนักบวชศาสนาอื่นเอาไปเป็นข้อตำหนิตืดเย็น หรือเยาะเย้ยถากถางพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เช่น มีร่างกายพิการพิการ จนกลายเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ศาสนาอื่น เขายกเรื่องนี้มาตำหนิตืดเย็นพระพุทธศาสนาของเราได้
3. ประการที่สาม เพื่อความเลื่อมใสของบุคคลที่ยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เพื่อความเลื่อมใสมากยิ่งขึ้นของผู้ที่เลื่อมใสแล้ว ตรงจุดนี้ก็คือ ควรที่จะมีอวัยวะครบสมบูรณ์ มีสมณสาธูปเป็นที่น่าเลื่อมใสของผู้ที่พบเห็น
4. ประการสุดท้าย การที่มีการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาบวชนั้น ท่านกำหนดคุณสมบัติไว้หลายอย่าง เช่น ห้ามนักโทษ นักโทษหนีคดี เหล่านี้เป็นต้น ในส่วนนี้เมื่อพ่อหนุ่มท่านนั้นมาขอบวช โดยสักราชมาถึงหน้าตา พระอุปฌาย์ท่านก็ต้องคิดในแง่ร้ายไว้ก่อนว่าลักษณะของการสักตัวแบบนักโทษอย่างนี้ หนีคดีมาหรือเปล่า เพราะหลายคนมาบวชเพื่อหลบซ่อนตัวเอง จนกว่าคดีจะหมดอายุความ พระอุปฌาย์บางท่านถ้าเห็นลักษณะอย่างนี้ ท่านอาจจะต้องสอบสวนทวนความกัน ต้องหาพยานหลักฐานกันอุตลุด เพื่อที่จะยืนยันว่าเป็นผู้ที่พ้นโทษแล้วจริงๆ

ดังนั้น พ่อหนุ่มคนนี้ไม่ได้สักลายเฉพาะตัว หรือแขนขา แต่ยังสักมาเต็มใบหน้าเลย ลักษณะสักลายแบบนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการสักลายของคนคุก หรือคนต้องโทษอาญาแผ่นดิน แต่บางวัดก็มีพระที่สักทั้งตัวเหมือนกัน แต่ท่านสักแค่ตัว เวลาครองผ้าเข้าไปแล้วมองไม่เห็น พระอุปฌาย์พิจารณาแล้วว่าบวชได้ เพราะคนอื่นไม่เห็นว่าเป็นของน่ากลัว แต่คราวนี้เมื่อสักลายมาถึงใบหน้าก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ พระอุปฌาย์ท่านพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่สมควรที่จะบวช ก็ถือว่าท่านทำถูกแล้วเพราะถ้าบวช ก็จะเป็นที่รังเกียจ สร้างความหวาดกลัวให้แก่เพื่อนฝูง โดยเฉพาะบุคคลที่ใส่บาตรที่เป็นสุภาพสตรี ค่อนข้างจะขวัญอ่อน ถ้าเห็นพระเดินมาในลักษณะนั้น ดีไม่ดีก็อ้อมขึ้นข้างว้างหนีเลย คิดว่าเป็นโจรปลอมมาจะปล้นจีหรือเปล่า โดยเฉพาะบุคคลท่านที่จะไปบวชนี้ ท่านก็ไม่ได้บวชด้วยความเลื่อมใสศรัทธาจริง ๆ แต่จะไปบวชแค้น ซึ่งในลักษณะเช่นนี้ พระอุปฌาย์ท่านอาจจะพิจารณาให้บวชได้ แต่ต้องมีสัญญากำหนดอย่างชัดเจนว่า ถึงวันนั้นเวลานั้น จะต้องสึกลาไป ไม่เช่นนั้นแล้วก็จะกลายเป็นที่รังเกียจของชาวบ้าน พอผ่านไปก็จะมีประเภทเดียวกันนี้มากขึ้น วัดก็จะกลายเป็นแหล่งซ่องสุมไป

พระอุปัชฌาย์ท่านไม่ให้บวช ถือว่าท่านทำถูกต้องแล้วทั้งพระธรรมวินัย และทั้งในส่วนของการรักษาพระศาสนา เพราะว่าถ้าสักลายมากถึงขนาดหน้าลายหมดแบบนี้ ก็จะเกิดโทษหลายอย่างกับพระพุทธศาสนา ไม่ใช่เราเอาใจเราใจ บุคคลคนเดียวแล้วทำให้ส่วนรวมเสียหาย อย่าเที่ยวไปลงความเห็นโดยอาศัยความรู้สึก หรือเอาความมั่นใจหรือความสนใจเข้าว่า อย่างเช่นที่กล่าวกันว่า ที่ไอ้พวกเข้ามาบวชแล้วทำเลว ๆ ให้ชาวบ้านเขาเสื่อมศรัทธา กลับให้บวชได้ทีคนที่มีความเลื่อมใส เขาอยากจะทำบวชกลับไม่ให้บวช ถ้าลักษณะอย่างนี้ก็ถือว่าพูดแบบคนไร้ปัญญา และพูดแบบคนไร้ความรับผิดชอบ คำว่าไร้ปัญญา ก็คือไม่ได้ดูในประเด็นความจริงที่ว่า พระที่ท่านบวชเข้าไปแล้วทำความเสื่อมเสียนั้น ก่อนบวชท่านมีคุณสมบัติครบถ้วน และไม่ได้ทำอะไรเป็นที่เสื่อมเสีย แต่เมื่อบวชเข้าไปแล้วไม่สามารถที่จะต้านทานอำนาจกิเลสได้ จึงไปสร้างความเสื่อมเสียที่หลัง ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับที่พระอุปัชฌาย์จะพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เข้ามาบวช ก็ขอให้ท่านนักปราชญ์ทั้งหลายที่วิพากษ์วิจารณ์ ขอได้โปรดระมัดระวังว่าจะสร้างโทษใหญ่ให้เกิดขึ้นแก่ตนเอง คือ วจีกรรม หรือวจีทุจริต คือ ความประพฤติมิชอบทางวาจา ได้แก่ การพูดเท็จ การพูดส่อเสียด การพูดคำหยาบ การพูดเพ้อเจ้อ เพราะว่าเราไปตำหนิถึงพระอุปัชฌาย์อาจารย์ ซึ่งส่วนใหญ่ ท่านเป็นพระมหาเถระแล้วทั้งนั้น เท่ากับว่าท่านทั้งหลายได้ไปสร้างความเสียหายให้กับพระพุทธศาสนาอีกด้วย ขณะเดียวกัน ก็จะทำให้เกิดโทษแก่ตัวเองทางด้านกฎหมาย ก็คือ ผิดพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์นั่นเอง เรื่องนี้ใครก็ตามที่ยังไม่กระจ่าง ก็ขอให้เข้าใจตามนี้ด้วย

### สรุปผล

การสักลายมีมาตั้งแต่สมัยโบราณนิยมการสักเฉพาะผู้ชาย เพราะผู้ชายมีหน้าที่คุ้มครองรักษาชุมชนหมู่บ้าน และต้องถูกเกณฑ์ไปเป็นทหารไปออกทัพจับศึก ไม่สะดวกที่จะพกเครื่องรางของขลังติดตัวไป จึงได้สักยันต์เพื่อเป็นสร้างขวัญกำลังใจ ให้มีความศรัทธาเชื่อมั่น แต่ส่วนใหญ่จะสักเพื่อความคงกระพันชาตรี การสักได้นำมาใช้ในทางราชการเพื่อแสดงฐานะ สังเกตกรรมกอง เพื่อป้องกันการหนีราชการ และต่อมาได้นำไปใช้กับนักโทษ โดยสักประจานที่หน้าผากให้รู้ว่าเป็นนักโทษ แผ่นดิน ที่ก่อคดีร้ายแรงเมื่อผู้คนพบเห็นก็จะกลัว และหลีกเลี่ยงให้ห่างไม่ให้ความช่วยเหลือ ปัจจุบันการสักลายไม่ได้สักเพื่อความเชื่อในความขลังศักดิ์สิทธิ์ทางไสยศาสตร์ แต่นิยมสักเพื่อความโก้เก๋บ้าง สักตามเพื่อน สักตามดารา บางคนสักในร่มผ้า บางคนสักไปทั้งตัวรวมทั้งใบหน้าด้วย จนกระทั่งเกิดกระแสสังคมเรื่องของคนที่สักลายแล้วมีความประสงค์ที่จะบวชจึงไปขอบวช แต่พระอุปัชฌาย์ไม่ให้บวช จึงเกิดเป็นประเด็นทางสังคมตำหนิว่าร้ายพระอุปัชฌาย์อย่างเสียๆ หายๆ การบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนานั้น พระอุปัชฌาย์ย่อมมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือก บุคคลที่มีคุณสมบัติสมควรแก่การบวช อันประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ ก็คือร่างกายของตนเอง แต่พอหนุ่มคนนั้นสักลายทั้งตัวจนถึงใบหน้า ซึ่งเป็นลักษณะของการสักแบบนักโทษ พระอุปัชฌาย์ ท่านพิจารณาแล้วว่า ขาดคุณสมบัติไม่สมควรแก่การบวช ซึ่งเรียกว่าวัฏปฏิบัติ คือ บวชไม่ได้ ถือว่าพระอุปัชฌาย์ท่านได้ทำตามหน้าที่ในส่วนของการรักษาพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้คนในสังคมไทยควรจะต้องมีสติ คือ การตรึกตรอง ไตร่ตรอง ใคร่ครวญ และพิจารณาด้วยปัญญาให้ถ่องแท้ ให้รอบด้านเสียก่อนแล้วจึงค่อยวิพากษ์วิจารณ์ ไม่ใช่ฟังแล้วเอามาเป็นอารมณ์โดยไม่ได้เอาเหตุเอาผลกัน เป็นลักษณะของคน ไร้ปัญญา อีกทั้งยังเป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาโดยไม่รู้ตัว บทความเรื่องนี้คงให้สาระความรู้ ให้ความกระจ่าง สร้างความเข้าใจ ที่ตรงกันสืบไป

### เอกสารอ้างอิง

- กนก แสนประเสริฐ. (2549). *ประมวลพระราชบัญญัติคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.  
กรมการศาสนา. (2538). *คู่มือการบรรพชาอุปสมบทแบบกรมการศาสนา*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.  
ธ. ธรรมศรี. (2519). *คู่มือคู่สวดอุปัชฌาย์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เสียงเสียงจงเจริญ.

นามานุกรมขนบธรรมเนียมประเพณีไทย. (2552). *หมวดประเพณีราชภัฏ เล่ม 3 (คติความเชื่อ)*. กรุงเทพฯ: บริษัท แอดวานซ์  
วิชั่นเซอร์วิส จำกัด.

บรรพต วีระสัย. (2519). *สังคมวิทยา มานุษยวิทยา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พระครูวิลาศกาญจนธรรม (เล็ก สุขุมปญโญ). (2560). *เก็บตกจากบ้านเดิมบุญ ต้นเดือนกันยายน 2560*. สืบค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2560.  
จาก <http://www.watthakhanun.com/webboard/showthread.php?t=5794>

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน. (2539). *มิลินทปัญหา*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *เล่ม 4 ข้อ 84*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ:  
โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พุทธทาสภิกขุ. (2537). *คำสอนผู้บวช ภาค 1*. กรุงเทพฯ: สมชายการพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

ลำพูน นาสวัสดิ์. (2504). *อานิสงส์ต่าง ๆ แผนใหม่*. กรุงเทพฯ: คลังนานาวิทยา.

สมเด็จพระมหาธีราจารย์ (นิยม ฐานิสโร). (2549). *ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.

สมพร เจริญพงศ์. (2544). *พจนานุกรมไทยฉบับพิสดาร*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

สวิง บุญเจิม. (2539). *ตำรามรดกอีสาน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มรดกอีสาน.